

Atsaukties?

DIENAS
TĒMA

FAKTI

2023. GADĀ SOCIĀLĀ PALĪDZĪBA LIEPĀJĀ:

- veselības aprūpes pabalsts izmaksāts 1108 ģimenēm jeb 1247 personām par kopējo summu 154 061 eiro;
- ārkārtas situācijās piešķirti 25 pabalsti par kopējo summu 9825 eiro;
- GMI pabalstu saņēmušas 870 personas par kopējo summu 243 663 eiro;
- mājokļa pabalstu saņēmušas 1723 personas par kopējo summu 65104,57 eiro.

<< Viņa laipni atsaucas, tomēr atvainojas, ka nav īsti vaļas garām sarunām, dzīvesvietā šobrīd plīsusi krāsns un jātiek ar šo lietu galā nekavējoties. Lai arī nedienas turpinās, viņa īsi pastāsta, ka toreiz cilvēki palīdzēja un atsaucās, malciņa tika sagādāta. Daudzi gan gribējuši vienkārši naudu ziedot, to gan sieviete neesot pieņēmusi, tas viņai šķitis nepareizi.

"Kāpēc anonīmi? Ziniet, publiski ir ļoti grūti to atzīt un prasīt. Toreiz arī no Sociālā dienesta nekādu palīdzību nevarēju lūgt, jo nebiju deklarējusies konkrētajā pašvaldībā. Grūti gāja, ļoti grūti, esmu neizsakāmi pateicīga par atbalstu, ko cilvēki man toreiz sniedza."

Šomēnes FB bija lasāms arī kāda anonīma cilvēka lūgums ziedot malku vai briketes. "Nu ir sanācis, ka arī mūsu ģimenītei jālūdz! Malka beigusies, šogad to atļauties nevarējam" skaidroja palīdzības lūdzējs.

Daži cilvēki puda gatavību ar kurināmo padalīties, tostarp liepājniece Antra. Taču ar viņu neviens tā arī nav sazinājies. To pašu puda arī citi cilvēki, kuri vēlējās palīdzēt.

Vai nav bažas, ka aiz šiem aicinājumiem palīdzēt slēpjas krāpnieki? Antra teic, ka uz šādiem lūgumiem atsaucas reti, dažkārt viņa gan ziedojot organizācijas "Ziedot.lv" iniciatīvām. Par krāpniekiem liepājniece ir kodolīga: "Zeme ir apaļa – viss nāk atpakaļ."

Pagājušā gada novembrī FB līdzcīvēkus uzrunāja vēl kāda sieviete, arī anonīmi. Viņa klāstīja, ka izlēmusi iet prom no vīra, kādā pagastā atradusi dzīvokli, kur dzīvot ar bērniem. Jaunais mājoklis esot jāiztīra un jāsakārto, tādēļ viņa lūdza palīdzību sarūpēt tīrīšanas līdzekļus, tāpat noderētu aizkari, gultasveļa. Vairākām liepājniecēm, kuras atsaucās šim lūgumam, jautā-

jām, kā šis stāsts beidzās. "Nekā!" skanēja atbilde, proti, ar viņām tā arī neviens neesot sazinājies. Arī pieklājīgu teikumu: "Paldies, taču viss vajadzīgais jau ir sarūpēts," – izpalīdzīgās sievietes nav sagaidījušas.

Trūkst arī strādājošajiem

Ir periodi, kad saucieni pēc palīdzības atskan biežāk, un ir mēneši, kad tādus dzird retāk. Uzplūdi ir tieši ziemas sezonā, kad iedzīvotājiem aktuāli kļūst maksājumi par apkuri, spriež labdarības organizācijas "Palīdzēsim viens otram" koordinatore Liepājā Inga Ābele.

Viņa pastāsta, ka visbiežāk cilvēki lūdz pārtiku, arī mēbeles. Dažkārt lūgumu kādai ģimenei palīdzēt sarūpēt mēbeles izsakot arī pārstāvji no Sociālā dienesta, kuri šādu vajadzību konstatējuši pēc klienta dzīvesvietas apsekošanas. "Piemēram, viens no pēdējiem lūgumiem bija sarūpēt galdu, jo kādā ģimenē bērns spiests mācīties virtuvē," stāsta "Palīdzēsim viens otram" pārstāve. Pārtiku lūdzot gan cilvēki, kuriem nav darba, gan arī tādi, kuri strādā, taču viņu ienākumi, visticamāk, nespēj segt visas pamatvajadzības.

Lielākoties šie cilvēki sadarbojoties arī ar Sociālo dienestu. Biedrība cilvēkus, kas vērsas pēc palīdzības, uz to arī mudina, jo "Palīdzēsim viens otram" mērķis ir panākt, ka palīdzības saņēmējs pats rīkojas, lai uzlabotu savu dzīvi, un spēj nodrošināt savas un savas ģimenes pamatvajadzības.

I. Ābele: "Vienmēr sarunā ar cilvēku norādām, ka viņam pašam kaut kas jādara lietas labā. Mēs mēģinām sniegt ieteikumus, palīdzam atrast darbu. Pildām vairākus uzdevumus, ne tikai palīdzam ar pārtiku vai mantām."

Taču situācijas ir atšķirīgas – reizēm sadarbība ar palīdzības saņēmēju esot ilgstoša, bet dažkārt cilvēkam atbalsts nepieciešams tikai vienreiz – kaut kādā pēkšņā krīzes brīdī. Piemēram, kādā ģimenē saslīmis jaunākais bērniņš un tobrīd nav bijuši līdzekļi, lai iegādātos zāles. Biedrība tās sarūpējusi un ģimenei aizvedusi.

Ir cilvēki, kuri atzīstot – lūgt palīdzību ir grūti, taču ir arī tādi, kuri to prasot pastāvīgi. Iespējams, viņiem tas zināmā mērā kļuvis par dzīvesveidu.

Kas attiecas uz palīdzības sniedzējiem, tad pēdējā laikā Liepājā ar to sokoties visai kūtri. Nesen divām ģimenēm meklēti skapji, arī gulta, taču atsaucība bijusi ļoti maza. "Palīdzēsim viens otram" koordinatore prāto

– iespējams, tas tāpēc, ka viņas pārstāvētā organizācija Liepājā nav tik ļoti zināma vai arī varbūt iedzīvotāju vēlmi ziedot ietekmējusi esošā ģeopolitiskā un ekonomiskā situācija. "Pieļauju, ka cilvēki paši aktīvāk sākuši veidot uzkrājumus, jo mēs jau nezinām, kā Ukrainas kara dēļ situācija izvērsīsies pie mums. Tomēr ir cilvēki, kuri paši mums raksta, paužot vēlmi kaut ko ziedot."

Pabalstam jāpiesakās

Pirmā iestāde, kur vērsas iedzīvotāji, kas saskārušies ar finansiālām grūtībām, ikvienā pašvaldībā ir Sociālais dienests, kur iespējams noskaidrot – kādu palīdzību var saņemt un kā to izdarīt.

"Vispirms vēlamies uzsvērt, ka cilvēkiem nevajadzētu lūgt palīdzību anonīmi internetā, bet šādu problēmu gadījumā vērsties Sociālajā dienestā, lai meklētu risinājumu un saņemtu palīdzību pēc iespējas operatīvāk. Lai saņemtu sociālo palīdzību, cilvēkam jābūt trūcīgam vai maznodrošinātas personas statusam (izņemot mājokļa pabalstu). Kad statuss nokārtots, var saņemt Eiropas Savienības atbalsta pakas (no 1. janvāra mainīts ienākumu sliekšnis, lai vairāk cilvēku varētu iegūt šo atbalstu). Liepājā pakas var saņemt Pirmās palīdzības vienībā un Sarkanā Krusta Liepājas organizācijā," stāsta Liepājas Sociālā dienesta pārstāve Gunta Jākobsone. Dienesta darbinieki novērojuši, ka visvairāk pabalstus lūdz garantētā minimālā ienākumu sliekšņa nodrošināšanai un veselības aprūpei, arī mājokļa pabalsti ir pieprasīti.

Kāda tad ir pirmā palīdzība, ko cilvēks var saņemt Sociālajā dienestā? "Kad cilvēks ierodas pirmo reizi, viņam tiek sniegta pirmā konsultācija par to, kādu palīdzību viņš var saņemt un kādi dokumenti tam nepieciešami. Ja nevar izdzīvot, tiek vērtēts, kā pēc iespējas operatīvāk nokārtot atbilstošo statusu. Ārkārtas situācijā ir krīzes pabalsts (piem., ugunsgrēka vai citu nelaimju gadījumā), kā arī pabalsts atsevišķu situāciju risināšanai," skaidro G. Jākobsone.

Runājot par to, kā mainās pabalstu apjoms, G. Jākobsone norāda, ka katru gadu valsts paaugstina ienākumu mediānu, no kā atkarīgi arī minimālie ienākumu sliekšņi pabalstu saņemšanai (GMI, mājokļa). "Minimālo ienākumu pašreizējie sliekšņi redzami Sociālā dienesta mājaslapā. Veselības pabalsts gan ir nemainīgs, to nesen paaugstināja līdz 150 eiro vienuļājiem senioriem," viņa papildina.▶

EKSPERTE

Dzīvošanu no ziedojumiem nedrīkst uzskatīt par normu

Santa Krilova, biedrības "Patvērums ģimenei" pārstāve

Bieži vien saskaramies ar to, ka cilvēki nerisina situāciju, kurā atrodas. Jā, krīzē mēs palīdzam, pat vairākas reizes, tomēr viņi necenšas izmantot savus resursus, lai no šīs situācijas izkļūtu. Biedrības nevar katru mēnesi atbalstīt vienu un to pašu cilvēku vienā un tajā pašā situācijā. Ir jāvērsas sociālā atbalsta sistēmā. Sociālajam dienestam ir paredzēti līdzekļi šiem mērķiem, dažādi pabalsti.

Lai gan ir saprotams arī, kāpēc bieži vien cilvēki prasa biedrību atbalstu, nevis vērsas dienestos, – tas ir reaģēšanas ātrums. Dienestos tomēr jāiet cauri birokrātijas slogam, citur palīdzību var saņemt ātrāk.

Lielākoties cilvēki šo problēmu risina no otra gala un nemaz neizmanto palīdzību, ko viņam varētu sniegt pašvaldība, lai gan tur viņi varētu saņemt daudz vairāk nekā pārtikas paciņu, piemēram, atvieglojumus par brīvpusdienām skolā utt. Tāpat sociālais darbinieks ar šiem cilvēkiem varētu strādāt pilnvērtīgāk, lai ilgtermiņā novērstu pamatproblēmu. Bieži ļaudis nevēlas sasaistīties ar Sociālo dienestu, jo negrib lieku kon-

troli un to, lai kāds iejaucas viņu ikdienā.

Arī mēs kā biedrība reizēm palīdzības lūdzējiem atsakām. Tas ir gadījumos, kad cilvēks cenšas izdzīvot no šīm palīdzības pakām, bet nekādi neizmanto savus resursus. Biedrību uzstādījums tomēr ir tāds, ka pašam kaut kas ir jādara, lai šādā situācijā nepaliktu ilgstoši. Gadās, kad mums palīdzību lūdz ļaudis no otras Latvijas malas, jo turienes biedrības viņiem jau atsaka. Situācijas ir dažādas, tomēr ierastu izdzīvošanu no palīdzības pakām padarīt par normu nedrīkst. Izkontrolēt gan to nevar, piemēram, mums nav zināms, vai tie paši lūdzēji neprasa vienu mēnesi mums, otru mēnesi "Tabitas sirdij" un tad atkal mums, šāda caurspīdīguma nav.

Pieļauju, ka anonīmie lūdzēji ir tie, kuriem jau atteikts, jo palīdzība sniegta daudzkārt. No otras puses, ir labi, ka cilvēks lūdz palīdzību. Šis patiesībā ir ļoti jūtīgs jautājums. Ir gadījies, ka ģimene nekādi nevar atlicināt mazuļa gultiņas iegādei, kad to sameklējam, pakaļ ierodas tētis, kurš smēķē. Tajā brīdī šķiet – protams, ja viņam nebūtu šīs atkarības, viņš varētu sakrāt gultiņai. No otras puses, ko tad darīt – atstāt bērnu bez gultas, jo viņa tēvs smēķē?

Lūgt palīdzību nav viegli, īpaši, ja to dara pirmo reizi. Ir jābūt drosmīgai, jāapzinās situācija, kurā esi. Gadās, ka cilvēks pats nespēj atzīt un pieņemt, ka viņš ir nonācis lūdzēja situācijā. Aiz katra šī lūguma ir savs stāsts, un domājams, katram anonīmajam lūdzējam ir savi argumenti, kāpēc viņš to dara. Līdzcīvēki metas palīdzēt, jo tas uzrunā emocionāli. Īpaši, ja tiek minēti bērni un sasaistām to ar savu pieredzi.▶

UZZIŅAI

PĀRTIKAS PAKU SAŅEMŠANA

- Biedrība-integrācijas centrs "Atvērtās durvis" liepājniekiem piedāvā saņemt pārtikas pakas labdarības iniciatīvas "Paēdušai Latvijai" ietvaros.
- Prioritāri sniedz atbalstu ar pārtiku ģimenēm ar bērniem, kurām nav piešķirts trūcīgās vai maznodrošinātās statuss. Atbalstu var saņemt, ja ģimenes ienākumi ir līdz 300 EUR uz personu.
- Izņēmums! Ģimenēs, kurās aug bērns (līdz 18 g.v.) ar 1. vai 2. grupas invaliditāti, – ienākumi netiek vērtēti. Pārtikas paka tiek piešķirta neatkarīgi no ģimenes ienākumiem.
- Palīdzība var tikt sniegta arī senioriem un pieaugušajiem ar 1. vai 2. grupas invaliditāti (tajā skaitā arī ģimenēm, kurā dzīvo persona ar invaliditāti). Noteikumus sīkāk iespējams noskaidrot, sazinoties ar biedrību.
- Lai pieteiktos pārtikas paku saņemšanai, jāaizpilda pieteikuma anketa mājaslapā www.paedusailatvijai.lv.